

**Наявні методики та інструменти розроблення
й реалізації Планів дій для сталого
енергетичного розвитку (ПДСЕР)**

**Методики та інструменти розроблення
та реалізації ПДСЕР: Таблиці порівняльного аналізу для
визначення орієнтирів**

**Автори: Paolo Bertoldi, Damián Bornás Cayuela, Sivi Monni,
Ronald Piers de Raveschoo**

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДИК ПДСЕР ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОРІЄНТИРІВ¹

Порівняльний аналіз має на меті запропонувати огляд найбільш вдалих методик ПДСЕР з тим, щоб міста могли визначити, які з них найбільш для них прийнятні з урахуванням їхніх конкретних умов.

Порівняльний аналіз розбито на чотири складові:

- Оцінювання якості забезпечуваних методиками настанов стосовно різних етапів усього процесу розроблення ПДСЕР. Для кожного етапу виставляється оцінка, від " * * * * *:" (відмінно) до " — " (відсутня). Див. легенду.
- Оцінювання якості настанов з погляду концепції, вибору та оцінювання необхідних заходів у різних секторах та сферах діяльності, на які потенційно поширюються плани ПДСЕР. Система виставлення оцінок аналогічна попередньому пункту. Не всі методики та інструменти містять такі настанови, деякі з них обмежуються процесами.
- Інша відповідна інформація (доступні мови тощо)
- Синтез з інформацією щодо якості кожної методики із зведенням інформації, поданої в розділі 4 (реєстр методик) та в першій частині аналізу.

¹ Цей документ є витягом з повного звіту, розміщеного на веб-сторінці Спільного науково-дослідного центру http://re.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/pdf/CoM/Methodologies_and_tools_for_the_development_of_SEAP.pdf

Порівняльний аналіз методик ПДСЕР

MODEL	BELIEF	MOVING SUSTAINABILITY	ENOVA/3-NITY	ICLEI/NATURAL CAPITALISM	MUSEC	CLIMATE COMPASS	МІНЕСОТ-СЬКИЙ ПРОЕКТ	PEPESEC	EUROPEAN ENERGY AWARD
-------	--------	-----------------------	--------------	--------------------------	-------	-----------------	----------------------	---------	-----------------------

1. Наставни щодо усього процесу розроблення ПДСЕР

1.1 Підготовка

Політична націленість та лідерство
Визначення ключових виконавців
Участь зацікавлених сторін
Співпраця, партнерські стосунки
Коригування/оптимізація внутрішніх адміністративних структур та процесів

***	**	***	**	**	**	*	—	**	*
*	***	***	*	***	*	**	***	**	**
*	***	***	**	***	**	**	***	**	**
**	***	**	*	**	*	*	*	**	**
**	***	**	**	**	—	—	**	**	**

1.2 Планування

Збирання та моделювання даних
Висновок (поточна ситуація, які перешкоди потрібно усунути)
Потенціал покращення з погляду використання енергії та рівня викидів CO₂
Визначення пріоритетів (стратегія)
Установлення планових показників
Оцінювання заходів (видатки, заощадження енергії та зниження викидів CO₂)
Складання плану (відбір заходів, потрібних для виконання планових показників)
Управління ризиками
Оцінювання та розподіл людських ресурсів
Оцінювання видатків та кошторис
Фінансування

***	*	**	***	***	***	*	*	**	**
***	*	***	**	—	—	—	**	**	**
*	—	*	***	*	**	—	—	**	**
***	*	***	***	**	***	**	*	*	**
**	**	***	***	***	***	***	—	**	**
**	—	*	*	—	—	—	—	**	**
**	*	*	***	**	**	***	**	—	***
—	—	—	—	*	—	—	—	**	—
*	*	***	*	*	—	—	—	—	**
**	*	**	***	*	*	—	—	—	**
*****	*	***	*	*	**	—	—	—	**

1.3. Реалізація та моніторинг

Стадія реалізації – управління проектом
Підготовка кадрів (управління проектом, технічні кадри, ...)
Комунікація
Одержання показників та моніторинг
Контроль виконання (постійне вдосконалення)
Оцінювання фактичних цифр економії енергії/ зниження викидів CO₂
Аудит якості (внутрішній/зовнішній)

**	*	**	*	*	*	—	*	*	**
**	*	**	*	**	—	**	—	—	**
***	**	—	*	**	**	**	**	—	**
**	*	***	*	***	***	***	—	—	***
**	*	**	*	**	—	—	*	**	***
*	—	*	—	**	**	**	—	—	**
—	—	—	—	—	*	—	—	—	***

2. Рекомендації щодо осмислення, вибору та оцінювання необхідних заходів

Будівлі
Промисловість
Транспорт
Відновлювані джерела енергії та ТЕЦ
Планування землекористування
Державні закупівлі
Робота з громадянами та зацікавленими сторонами
Інше

—	—	—	**	***	—	**	—	—	***
—	—	—	**	**	—	**	—	—	**
—	—	***	**	***	—	***	**	—	***
—	—	—	**	**	—	**	—	—	**
—	—	—	—	**	—	**	—	—	**
—	—	—	—	—	—	***	—	—	**
—	—	—	—	**	—	**	—	—	***
—	—	—	—	**	—	—	—	—	**

3. Інша суттєва інформація

Чи наявна підтримка

Доступні мови

Стан (продовжується чи завершено)

Так, але тільки для міст, що вже беруть участь (20)	Так, для міст-учасників (20)	Так, можна ставити запитання	Так, ENOVA надає підтримку та проводить консультації (на платній основі)	Так, можна ставити запитання	Ні	Так, але здебільшого для міст-учасників	Ні	Ні	Ні	Так, але тільки для членів
Англ., чеська, литовська, латиська, польська, словен., болг., рум., хорват.	Англ., фр., іт. Стислий зміст доступний іншими мовами	Англ., нім., шведська, польська, естон., латв., литовська	Англ.	Англ.	Англ.	Англ., нім., ісп., фр., інші (залежно від інструментів)	Англ.	Англ.	Англ.	Нім., фр., англ., іт., польська, чеська, словацька оновлюються)
Продовжується	Завершено	Завершено	Завершено	Завершено	Завершено	Завершено, але деякі документи ще у вигляді проектів	Завершено	Продовжується	Продовжується	Постійне вдосконалення інструментів та методів

Легенда:

***** = дуже докладне подання матеріалу (вичерпні методика чи інструмент або наочна ілюстрація на багатьох прикладах) ВІДМІННО

*** = докладне подання матеріалу (методика чи інструмент або наочна ілюстрація на прикладах) ДУЖЕ ДОБРЕ

** = подаються необхідні рекомендації з кількома прикладами ДОБРЕ

* = подаються деякі загальні рекомендації з кількома практичними прикладами або без прикладів ЗАДОВІЛЬНО

* = просто згадується як потрібний чи корисний крок. НЕЗАДОВІЛЬНО

= не розглядається в цій методиці. ВІДСУТНЯ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДИК ПДСЕР ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОРІЄНТИРІВ

Стор. 2: Зведена таблиця

MODEL	У рамках проекту MODEL ("Управління пов'язаними з енергією галузями в місцевих органах влади") розроблено настанови та рекомендації, що охоплюють основні аспекти процесу розроблення ПДСЕР. Пропонується детальний і добре структурований підхід з цілою низкою рекомендацій. Наявна добре опрацьована стратегія комунікації. Деякі аспекти описані менш докладно (вироблення бачення, пошук вирішальних чинників...).
BELIEF	У рамках проекту BELIEF створено посібник "Залучення зацікавлених сторін на громадян до місцевої енергетичної політики" Він містить детальний метод створення, проведення та організації успішних форумів, що дозволяють активно залучати зацікавлені сторони і заручитися їхньою підтримкою. Подано багато прикладів та контактних даних. Інші аспекти процесу роботи над ПДСЕР висвітлені менш докладно.
MOVING SUSTAINABILITY	У рамках проекту "Moving Sustainability" створений і розміщений на вебсайті "Посібник щодо розроблення плану сталого розвитку транспорту у місті", який існує й в паперовій формі. Кожний етап процесу роботи над планом висвітлено дуже докладно, із вказівками щодо реалізації. Для кожного етапу подаються контрольний перелік та численні приклади. У посібнику дуже вдало описано залучення основних зацікавлених сторін до співпраці з муніципалітетом. Подаються посилання на зовнішні ресурси (вебсайти з прикладами передового досвіду). Даний метод запропонував інноваційний погляд, який враховує різницю користування транспортом чоловіками та жінками (гендерний підхід). Ця методика була створена в першу чергу для розроблення плану сталого розвитку транспорту, але може бути з успіхом перенесена на планування енергетики в цілому.
ENOVA (проект 3-NITY)	У рамках проекту 3-NITY створено посібник для планування енергетики і захисту клімату на муніципальному рівні. Посібник містить вичерпний опис оцінювання поточного стану та аналізу міських ресурсів й описує, яким чином інтегрувати планування енергетики до загальної стратегії міста (вивчення вирішальних чинників). Дуже докладно пояснюється проведення оцінювання вихідного стану і реалізації заходів. Подається низка корисних посилань на зовнішні ресурси (вебсайти та інструменти). Методика містить приклади таблиць, за якими можна оцінювати потенціал зниження викидів CO ₂ у муніципалітеті. Деякі питання тільки окреслені (забезпечення політичної націленості, моніторинг та звітність...). За певними аспектами посібники спирається на конкретну ситуацію в Норвегії. Проект 3-nity також пропонує кілька спеціальних інструментів: - планування діяльності - оцінювання організації муніципалітету ("сталого довершеності") - REAM, імітаційна модель, що дозволяє визначати економічно-ефективний розвиток енергосистеми.
ICLEI/NATURAL CAPITALISM	Ґрунтується на методиці ICLEI. Організація Natural Capitalism Solutions розробила посібник із захисту клімату для міст. У ньому розглянуто основні аспекти процесу розроблення ПДСЕР з акцентом на покращення обізнаності, залучення зацікавлених сторін і оприлюднення результатів. У той же час деякі інші аспекти випущені (фінансування,...). Посібник містить багато прикладів різноманітних заходів у різних галузях і цілу низку посилань на зовнішні ресурси. До розроблених ICLEI інструментів належать Climate and Air Pollution Planning Assistant (Помічник у плануванні показників зміни клімату та забруднення повітря), інструменти збирання даних, Операційний протокол місцевого органу самоврядування для численного визначення та подання кадастрів викидів парникових газів, CAPC 2009 (інструмент управління викидами) тощо.
MUSEC	У рамках проекту MUSEC створено докладний і добре структурований практичний посібник для міст, регіонів та країн, що бажають створити громаду зі сталим енергетичним розвитком. У ньому висвітлено основні аспекти процесу розроблення ПДСЕР з акцентом на такі цікаві питання, як оцінювання потенціалу, прийняття планових показників, облік та моніторинг енергії. Він містить поради та приклади передового досвіду. Комунікація та розповсюдження результатів розглянуті недостатньо докладно.
CLIMATE COMPASS	Climate Compass надає поради та підтримку містам- та муніципалітетам-членам, допомагаючи їм виконувати взяті щодо захисту клімату зобов'язання. Серед іншого, надаються вичерпні рекомендації щодо процесу роботи над ПДСЕР. Нажаль, жодний з існуючих документів щодо процесу розроблення ПДСЕР на розміщений на вебсайті, оскільки деякі з них доводяться тільки до членів. Оцінка, дана на першій сторінці цього порівняльного аналізу, дана на підставі того, що було в нашому розпорядженні. "Кліматичний альянс" також розробив інструмент Climate Compass, який є доступний на вебсайті і містить "стислий довідник щодо заходів". Він спрямований на допомогу муніципалітетам у виборі потрібних заходів відповідно до рівня їхніх амбіцій (від "першої спроби" до "займання провідних позицій"). Він містить багато конкретних прикладів та посилань на зовнішні ресурси. Пропонуються й інші інструменти.

МІНЕСОТСЬКИЙ ПРОЕКТ	<p>У рамках Мінесотського проекту за наукової підтримки Мінесотського університету розроблено посібник "Проектування майбутнього з чистою енергією". Він містить загальний огляд процесу складання ПДСЕР з акцентом на покращення обізнаності та заручення підтримкою зацікавлених сторін, а також з прикладами передового досвіду. Подається низка рекомендацій щодо заходів у галузі відновлюваних джерел енергії разом із прикладами. Серед важливих аспектів процесу розроблення ПДСЕР, що не одержали достатнього висвітлення, можна назвати питання фінансування, моніторингу та звітності.</p>
PEPESEC	<p>У рамках проекту PEPESEC продовжується робота над посібником з планування енергії. У ньому добре висвітлюються перші етапи роботи на ПДСЕР (політична націленість, залучення зацікавлених сторін), а інші аспекти (фінансовий план, управління проектом ...) розглянуті недостатньо докладно. Наводяться практичні приклади. Ця методика застосована дев'ятьма малими містами в Швеції для планування енергії</p>
EUROPEAN ENERGY AWARD	<p>European Energy Award ® - це система сертифікації та управління якістю для міст та громад в Європі, які бажають підвищити енергоефективність на місцевому рівні. Вона дозволяє муніципалітетам визначити сильні та слабкі сторони й потенціал для вдосконалення, а також, що є найголовнішим, реалізувати заходи щодо енергоефективності. Перелік заходів та інструмент оцінювання дозволяють оцінити та відібрати необхідні заходи для ПДСЕР. Наочним підтвердженням успіху, досягнутого муніципалітетами внаслідок докладених ними зусиль, є одержувані ними нагороди. Стандартизоване оцінювання дозволяє здійснювати бенчмаркінг між громадами. Воно дозволяє містам-учасникам ділитися своїм досвідом та знаннями. Це ефективний інструмент реалізації в контексті Угоди мерів. Доступ до документів обумовлюється членством та сплатою ліцензійного збору.</p>